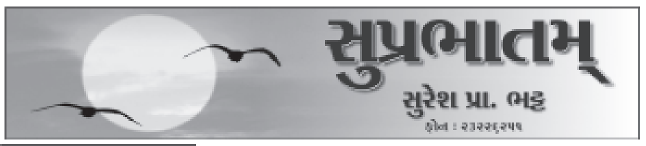

ભારત-આકાશે પતંગને છૂટો દોર મળશે!
ને હિંદુત્વના વાદળને રૂપેરી કોર મળશે!
જાગશે શોર, વાગશે કાંટા એનડીએ થોરના -
વિશ્વ હિંદુ પરિષદના સંતોની મ્હોર મળશે!
(એક પછી એક સારાં શકન..)

હવે આપી દો!
બધાં રાજયોને સ્વતંત્ર!
સેન્સર-બોર્ડ..!!
(કેન્દ્રનું વિખેરી નાખો, આમે -
કોઇ માનતું'તો નથી!)

મંજૂરી આપે -
સ્ક્રીપ્ટ-ને એનોસી..
વકફ-બોર્ડ..
(મત-બેન્કની લાચારી!)

ચિંતન

દૈવ મુલ્લંગ્ય યત્કાર્યં ક્રિયતે તત્ । સેરોંભશ્વાતકેના કતં ગલરન્ધ્રેણ ગચ્છતિ ॥ (૧)
ન કેવલં મનુષ્યેષુ દૈવ દેવેષ્વપિ પ્રભુ । સતિ મિત્રે ધનાધ્યક્ષે ચર્મપ્રાવરણો હરઃ ॥ (૨)

આ શ્લોક દ્વયમાં નસીબનો મહિમા કહ્યો છે :

જે કાર્ય નસીબને ઓળંગીને કરવામાં આવે છે (એટલે કે નસીબમાં ન હોય, નિયમ-કે-નિષ્ઠાથી ન હોય છતાંય ખોટા રસ્તે-નિયમ વિરૂધ્ધ બળ-છળથી જો પ્રાપ્ત કરવામાં આવે) તે સફળ થતું નથી, પચતું નથી, ઉપયોગી થતું નથી. દા.ત. ચાતક પંખી માત્ર સ્વાતિ નક્ષત્રના વરસાદ વરસતાં પાણીનાં બૂંદ જ પીવાનું 'નસીબ' ધરાવે છે પરંતુ એ કાયદા-નિયમનું ઉલ્લંઘન કરી, સરોવરમાંથી ચાંચ ઝબોળી જો પાણી પીવાનો પ્રયત્ન કરે તો પણ તેનાં કંઠમાં છિદ્ર હોવાથી ત્યાંથી નીકળી જાય છે અર્થાત્ તે તૃપ્તિ સુધી પહોંચતું નથી. (૧)

નસીબનો મહિમા માત્ર પૃથ્વીલોકના માણસને જ લાગુ પડે એવું નથી. આ નિયમ બધા જ લોક સ્વર્ગ-દેવલોકમાં પણ લાગુ પડતો હોય એવું જણાય છે, જેમ કે કુબેર ભંડારી, ભગવાન શંકર, મહાદેવનો મિત્ર હોવા છતાં, મહાદેવનાં નસીબમં (પીળાં પિતાંબર જેવા અમૂલ્ય પોષાક નથી) તો માત્ર ચર્મનું વસ્ત્ર પહેરવાનું લખ્યું છે.

આમ ચાતકના નસીબમાં સરોવરનું જળ નિર્મિત નથી તેથી તેને વરસાદનાં બૂંદથી જ સંતોષ માનવો પડે, અને મહાદેવના નશીબમાં વાઘનું ચામડું જ વસ્ત્ર રૂપ લખ્યું છે તેથી તેનાથી વિશેષ કંઇ જ મળતું નથી.

ભાગ્યથી વહેલું અને નસીબથી વધારે કોઇને કંઇ જ મળતું નથી.

સુવિચાર

- જે વસ્તુ જયાં છે જ નહીં તે વસ્તુનો ત્યાં આભાસ થાય તે માયા, જે આત્મા પોતે જ પોતાને જાણતો નથી એ માયા - **દાદા ભગવાન**
- પોતાના વિશેનું અજ્ઞાન એ માનવીની સૌથી મોટી ભ્રાંતિ છે - **સંત પુનિત**
- આંખમાં કંઇક કસ્તૂર પડ્યું હોય ત્યારે વસ્તુ બરાબર દેખાતી નથી તેમ હૃદયમાં પણ વાસનાનું કસ્તર પડ્યું હોય ત્યારે આત્માનું દર્શન થતું નથી - **વજુ કોટક**
- ભયથી ઘેરાયેલા આત્મા કદી પરમાત્માને પામી નથી શકતો - **દીનદયાળ ઉપાધ્યાય**
- ધ્યેય નિષ્ઠાથી જ સમર્પણની ભાવના અને શિસ્તનો જન્મ થાય છે માત્ર બાહ્ય પરિપત્રો, કાયદા કે નિયમો બનાવવાથી 'મૂલ્યો' પ્રતિષ્ઠિત થતાં નથી - **પાંડુરંગ શાસ્ત્રી**
- ભક્તિની સાથે જો કર્મનો ટેકો નહીં હોય તો ભક્તિ રડવાની જ - **દત્તોપંત ઠેંગડી**
- અનુશાસન, શિસ્ત અને મૂલ્યો લોકોની સમજદારી પર આધારિત છે. સંવૈધાનિક વ્યવસ્થા, કાયદો પર નહિ - **એસ. ભટ્ટાચાર્ય**

બોધ કથા

આપણી ભક્તિ-તપ-સાધના-સત્સંગ કે પ્રાર્થના પાછળ બાહ્ય દેખાવ માટે તો 'મોક્ષ' - 'મુક્તિ' કે 'સાક્ષાત્કાર' માટેનું ધ્યેય-હેતુ-ઇચ્છા પ્રકટ કરતા હોઇએ છીએ પણ મનમાં કોઇ પરીક્ષામાં સફળ થવા, આર્થિક કે સામાજિક ઉકેલમાં ભગવાનને મધ્યસ્થી બનાવી પોતાની તરફેણમાં નિર્ણય લાવવા કે ઇશ્વરની બેંકમાંથી સીધી કે આડકતરી રીતે વગર વ્યાજે મફ્થ લોન મેળવવાનો જ હેતું હોય છે. ખરૂં ને?

એક ભિક્ષુક બૂમો પાડી પાડી, દયા આવી જાય એવા કરૂણા સભર અવાજે ભીખ માગતો હતો અને કહેતો હતો, 'હું બે દિવસનો ભૂખ્યો છું કંઇ જ ખાધુ નથી, મને માત્ર દસ રૂપિયા આપો, હું આ બાજુના ગલ્લેથી પેટ ભરીને ખાઇ લઇસ.'

આવી સતત ચીખો સાંભળી એક સજ્જન, દયાળું, રાહદારીનું હૃદય પીગળી ગયું. અને ભિક્ષુક પાસે જઇ કહ્યું, ભાઇ, ચાલ મારી સાથે, હું તને સારી વીસીમાં લઇ જાઉં અને ભેટભર જમાડી દઉં!

ભિખારી કહે, 'ના, મારે જમવું નથી દસ રૂપિયા જ આપી દો!'

હકીકતમાં ભિક્ષુકને ફિલ્મ જોવા પૈસાની જરૂર હતી, પેટ તો ફર્યું હતું.. આપણે પણ મોક્ષ માગીએ છીએ ને પ્રાર્થના કરીએ છીએ ભગવાનને તો સાચા કારણની ખબર પડી જ જતી હશે ને?!

...શાંત થા, અમિતા! થનાર વસ્તુ થયા કરે! ચાલ આપણા ગામમાં એક જૂનું ખોરડું તો છે, સાફસૂફી કરાવી એમાં રહીશું! કયા ભવનો બદલો ભગવાન આપી રહ્યો છે!

દરિયાવ દિલ
- જય ગજ્જર

માઈકના સુખી સંસારમાં એકાએક આંધી આવી. જે બની ગયું એ એની કલ્પના બહાર હતું. કેવું સુખી, આનંદી, સમૃધ્ધ જીવન કોઇને ઈર્ષા ઉપજાવે એવું હતું. ધરતીકંપનો આંચકો આવતાં આલીશાન ઈમારત કડડભૂસ કરતી જમીનદોસ્ત થઈ જાય એમ જ માઇકનાં જીવનમાં અણધાર્યું બધું બની ગયું. એને કલ્પનામાંય નહોતું આવતું કે કયા કુકર્મનો એ ફટકો હતો! કુકર્મ? અને એ શોધવા એનું મન ભૂતકાળમાં દોડી ગયું.

બહુ નાનો હતો ત્યારથી એને ભગવદ્ ગીતામાં રસ હતો. એટલે રોજ કૃષ્ણના એ ફોટા સોમ દીવો કરી ગીતાનો એક અધ્યાય વાંચી જતો. અને પગે લાગી ઊભો થઈ એના પિતાના ફોટાને વંદન કરતો એ વખતે એના પિતાનાં શબ્દો યાદ આવી જતા.

'બેટા, રોજ સવારે આ ફોટા સામે દીવો કરી ગીતાનો એક પાઠ કરજે. સદાચારી જીવન બનાવજે તો પ્રભુની કૃપા સદા તારા પર ઊતરશે!'

પિતાના શબ્દોને અનુસરતો રહ્યો. દિવ્ય અને ભવ્ય જીવન બનતું રહ્યું. બી.એ.માં ફર્સ્ટ કલાસ આવ્યો. સારી નોકરી મળી. નોકરીમાં ધગશ અને પ્રામાણિકતાને કારણે કંપનીનો વડો બની ગયો. જીવનમાં લક્ષ્મીની મહેત ઊતરી. સુંદર, સોહામણી અને સમજુ પત્ની મળી. સોસાયટીના એ નાના ઘરને સ્થાને ભવ્ય બંગલામાં બે જીવન મહેકી ઊઠ્યાં.

એણે આ આનંદ વ્યક્ત કરવા ગોકુલાષ્ટમીના દિવસે કૃષ્ણના મંદિરે જઈ ભગવાનને સોનાનો એક મૂગટ ભેટ ધર્યો. આસપાસના સૌ ભકતોએ પ્રેમથી ભોજન કરાવ્યું અને દર્શન કરી પત્નીને ઘેર મૂકી નોકરીએ ગયો.

ઓફિસમાં પહોંચતા જ ન્યુયોર્કની હેડ ઓફિસમાંથી ફોન આપ્યો.

'મિ. મનોહર પરિહાર, હેડ ઓફિસના ચીફ આવતા મહિને રિટાયર્ડ થાય છે. બોર્ડની એવી ભલામણ છે કે તમે અહીંનો ચાર્જ સંભાળી લો. તમે બે દિવસ વિચાર કરી મને જવાબ આપશો તો હું વિઝા, વગેરેની વ્યવસ્થા કરી દઈશ. ગુડ લડ!' કહી ફોન મૂકી દીધો.

ઓફિસેથી છૂટી ઘેર જઇ પત્નીને આ શુભ સમાચાર આપ્યાં. બંને આનંદથી નાચી ઊઠ્યાં.

ઘરનો બંગલો સાળી અને બનેવીને સંભાળવા સોંપી સહકુટુંબ મૂવ થઈ ગયાં. મનોહરમાંથી માઈક બની ગયો.

નવી ઓફિસ, નવું ઘર, નવું જીવન મઘમઘી ઉઠતાં આનંદ અનુભવવા લાગ્યાં.

પાંચ વર્ષમાં નામદામ કમાયાં પણ અમેરિકામાં મંદીનું મોજું ફરી વળતાં એની કંપની ફડચામાં ગઈ. નોકરી અને ઘર ચાલ્યાં ગયાં.

નવી નોકરીની શોધ આદરી. કયાંક નોકરી મળી નહિ. એક સી.ઈ.ઓ.ને નોકરી માટે ફાંફાં મારવાં પડે એ વિચારો એને હતાશ કરી દેતા. પરિણામો કમનસીબે એ ડિપ્રેશનનો ભોગ બન્યો. એક વર્ષમાં તો બેન્ક બેલેન્સ વપરાઈ ગયું. છેવટે હિંમત હારી જતાં એણે સ્વદેશ પાછા ફરવાનો નિર્ણય કર્યો. પત્નીને અમેરિકા છોડવું નહોતું. પણ પતિની લાચારી સામે એમને વશ થયા વિના છૂટકો નહોતો. દેશમાં સાળીને પોન કર્યો પણ ફોન લાગતો નહોતો એટલે એમ માની લીધું કે ફોન લાઈન બગડી હશે. દેશનો બંગલો વેચી સાદો ફલેટ ખરીદી નવું જીવન શરૂ કરવાના સંકલ્પ સાથે અમદાવાદ પહોંચ્યા. રીક્ષા કરી સૌ બંગલે આવ્યાં. બંગલાને સ્થાને નવ માળના ફલેટની ઈમારત જોઈ માઈક અને એની પત્ની આશ્ચર્યમાં મૂકાઈ ગયાં, ''આ શું?''

સુદામાએ એની ઝૂંપડીને સ્થાને ભવ્ય ઈમારત જોઈ જે આશ્ચર્ય થયું હતું એનાથી અનેક ગણું આશ્ચર્ય માઈક અને એની પત્નીને થયું. આડોસીપાડોસી પાસે તપાસ કરતાં જાણવા મળ્યું કે છ મહિના પહેલાં કલ્પના અને એનો વર નવનીત બંગલો વેચી કલકત્તા ચાલ્યાં ગયાં હતા. આ શબ્દો સાંભળતાં જ અમિતા પોક મુકી ધ્રૂસકે ધ્રૂસકે રડવા લાગી. 'અરે, મારી સગી બહેને આવું કુકર્મ કર્યું? મારો ભગવાન એને નહિ છોડે.'

'શાંત થા, અમિતા! થનાર વસ્તુ થયા કરે! ચાલ આપણા ગામમાં એક જૂનું ખોરડું તો છે. સાફસૂફી કરાવી એમાં રહીશું! કયા ભવનો બદલો ભગવાન આપી રહ્યો છે!' માઈલે આશાનો એક દોર ખેંચી 'હરે કૃષ્ણ' બોલી કોટમાં ખિસ્સામાં હાથ નાખ્યો. કોટના અંદરના ખિસ્સામાં દશ ડૉલરની નોટ સાથે વર્ષો પહેલાં લીધેલો એક ટ્રાવેલિંગ ચેક નીકળ્યો. એનું મન કૃષ્ણની કૃપાથી નાચી ઊઠ્યું.

બેન્કમાં જઈ દશ હજારનો ચેક વટાવી પચાસ હજાર રૂપિયા લઈ વતનમાં ગયો.

જૂનું અવાવર ઘર ખોલ્યું. ચારેબાજુ ચામાચીડિયાં ઘર જમાવી બેઠા હતા. નીચે મળમૂત્રનાં થર હતાં. ચારે બાજુ નજર નાખી. એખ વિશાળ રૂમ હતો. કોઈ બાથરૂમ નહોતું, કોઈ ડાઈનિંગ ટેબલ નહોતાં, કોઈ સોફા નહોતા, કોઈ અદ્યતન બેક કે પલંગ નહોતાં, કોઈ ફોન નહોતો, કોઈ ઓફિસ રૂમ નહોતાં! ન્યુયોર્કનો બંગલો યાદ આવી જતાં બબડ્યો, 'રે ભગવાન, તારી લીલા અપાર છે. આલિશાન બંગલામાં વર્ષો સુધી સાહ્યબીભર્યું જીવન જીવનાર આ માઈક અહીં રહી શકશે?'

પાછળ ઊભેલી અમિતાના કાને એ શબ્દો પડતાં એ કંપી ઊઠી. પણ જરા સ્વસ્થ થઈ બોલી, 'તમારા બાપુ વર્ષો સુધી અહીં રહી તમને મોટા કર્યાં. તમારૂં જીવન ઘડ્યું તો તમને શેનો અફસોસ છે? થોડા વખતમાં નવા વાતાવરણથી ટેવાઈ જશો એટલે કોઈ વસવસો નહિ રહે.'

પરસાળમાં કોઈનો પગરવ સંભળાતાં માઈક સ્વસ્થ થઈ ઘર બહાર નીકળ્યો.

'આવો, આવો દિવાળી મા. મજાનો છો ને?'

'હા ભઈલા, ઉંમર થાય એટલે નાનીમોટી તકલીફ તો આવ્યા જ કરે. તમે બંને કેમ છો? બધું બરાબર તો છે ને?'

'સમય સમયની બલિહારી માજી! બધા દિવસો એક સરખા ઓછા જાય છે?'

'કેમ આમ ઢીલું ઢીલું બોલો છો, ભઈલા! સુખદુઃખ મનમાં ન આણીએ રે, ઘટ સાથે ઘડિયાં રે.'

દિવાળીમાના છેલ્લા શબ્દો સાંભળી અમિતા પરસાળમાં આવી દિવાળીમાને પગે પડી બોલી, 'મા, બોલો શા નવીન છે?'

'આમ એકાએક વતન કેમ યાદ આવી ગયું? બધું હેમખેમ છે ને?'

જે બની ગયું હતું તે કહેતાં અમિતા અચકાઈ. અમિતાની વ્યથા જાણી જતાં માઈક વહારે આવ્યો. 'માજી, દુનિયાના કોઈ પણ ખૂણે જાણો પણ છેવટે તો વતનની સોડમ ખેંચી લાવે છે!'

'સાચી વાત છે ભઈલા, હવે કેટલું રોકાવાનાં છો?'

'આપના પ્રેમાળ સહવાસમાં કાયમ માટે રહેવાનો સંકલ્પ કર્યો છે!'

જમાનાના ખાધેલ દિવાળીમાને દાળમાં કંઈક કાળું લાગ્યું. પણ વાદવિવાદમાં ઉતર્યા વિના, 'સારૂં ભઈ, તો તો મળતા રહીશું. કંઈ કામ હોય તો કહેજો અમારી રમા વિધવા થતાં એકલી પડી છે એટલે કામ શોધી રહી છે!' કહી દિવાળીમાં ગયા એટલે માઈક અને અમિતાએ રાહત અનુભવી.

પણ એ રાહત લાંબો સમય ટકી નહીં. નવું જીવન બનાવામાં દિવસો પસાર કરતાં હતા ત્યાં એક દિવસ આંગણામાં પોલીસ આવીને ઊભી રહી.

'મિ. મનોહર પરિહાર, તમને એરેસ્ટ કરવાનું વોરન્ટ છે!'

'કયા ગુના માટે?'

'તમારો બંગલો એક કોન્ટ્રાક્ટર સાથે ભળી તે જમીન પર મ્યુનિસિપાલીટીની મંજૂરી વિના વીશ માળના ફલેટ બનાવવાના ગુના માટે!'

માઈક આશ્ચર્યમાં મૂકાઈ ગયો. પણ એક દમ ભાન થયું આ કામ અમિતાના બનવીનું હશે. એટલે કશી આનાકાની વિના પોલીસ સાથે ગયો. બીજે દિવસે એમને કોર્ટમાં લઈ જવામાં આવ્યાં. ત્યાં મજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ નમ્ર ભાવે સત્ય હકીકત રજૂ કરી. મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ આવા કેટલાય કેસ અગાઉ આવેલા એટલે માઈકનાં શબ્દોનું સત્ય પારખી એમને મુક્ત કર્યા અને સમગ્ર કેસ વિષે માહિતી એકઠી કરવા મ્યુનિસિપાલિટી અને પોલીસને હુકમ કર્યો.

છ મહિને સત્ય બહાર આવ્યું અને સરકારે અમિતાને બનેવી નવનીતની તપાસ કરી. એના વિષે માહિતી મળતાં કોર્ટમાં હાજર રહેવા ફરમાન કાઢી એની સામે ગુનો દાખલ કરી ફોજદારીનો કેસ ચલાવ્યો. કેસને અંતે મેજિસ્ટ્રેટ દશ વર્ષની જેલ ફટકારી અને સાબરમતી જેલમાં મોકલી આપ્યા.

છાપામાં આ સમાચાર વિગતવાર આવ્યા. તે વાંચી અમિતાને કહ્યું, 'અમિતા તારા બનેવીને દસ વર્ષની કેદ થઈ છે. જોયું ને કરણી તેવી ભરણી!'

પૂજા પુરી થતાં પતિનાં શબ્દો સાંભળતાં ઊભા થઈ અમિતા પતિ પાસે આવી અને પતિને નમ્ર ભાવે કહ્યું, 'બહુ ખરાબ થયું. નવનીતકુમાર એમનાં કુકર્મોનાં ફળ ભોગવશે. પણ બિચારી મારી બહેનનો એમાં શો વાંક! કમનસીબે બાળકો કે કોઈ સ્નેહીનો સથવારો હવે રહ્યો નથી. પતિના વિયોગનો અને હતાશાનો કીડો એને કોતરી ખાશે અને રીબાઈને મરશે. બિચારીને આપણે ઘરે લઈ આવીએ તો? સુખદુઃખના ભાગીદાર બની પરસ્પર હૂંફ મળી રહેશે તો જિંદગીના આખરી દિવસો ધન્ય બની રહેશે!'

માઈક ઘડીભર અમિતા સામે જોઈ રહ્યો. ચાર આંખો મળતાં પ્રેમની સરવાણી ફૂટી એટલે બોલ્યો, 'અમિતા, તારૂં દિલ ખરેખર દરિયાવ દિલ છે. ગમે તેય તોય મા જણી બહેન છે ને! ચાલ, તારી બહેનને આપણે ઘેર તેડી લાવીએ.'

અને પતિપત્ની એકલી પડેલ બહેનને લેવા નીકળી પડ્યાં.

આર્થિક રીતે ગરીબ દિકરીને પાયલોટ થવાની ઉત્કંઠા હતી, ત્યારે તેઓએ તેમના ગૃપ દ્વારા આર્થિક રીતે તે દિકરીને મદદ કરી હતી

મોંઘેરા મોતી
- નટવર આહલપરા

જેનામાં વિદ્યા નથી, તપ નથી, દાન નથી, જ્ઞાન નથી,
શીલ નથી, ગુણ નથી અને ધર્મ નથી, તે શીંગડાં
વિનાના પશુ જેવો માનવી આ પૃથ્વી પર ભારરૂપ છે.

ઉપરોક્ત સુભાષિતના વિચારોને જેમણે પોતાના જીવનમાં ઉતાર્યા છે. એવા પ્રતિભા સંપન્ન વ્યક્તિત્વનું નામ છે : શ્રી ભરતભાઈ જાગીપરા.

'સંસ્થા સ્થાપવાનો ધ્યેય એવા નાગરિકોનું ઘડતર કરવાનો છે કે, જે અભ્યાસપૂર્ણ કર્યે પોતાના કુટુંબ, સમાજ અને રાષ્ટ્રને ઉપયોગી બની ગૌરવ અપાવે.'

હકારાત્મક વિચારોના માલિક ભરતભાઈ કહે છે કે, 'શિક્ષણ સેવાયાત્રા પથ ઉપર ચાલતાં-ચાલતાં આજના યુગમાં વિદ્યાર્થીઓ માટે જરૂરી સુવિધાઓ આપી રહ્યો છું. કેમ કે, મારાં અભ્યાસકાળ દરમિયાન પડેલી મુશ્કેલીઓથી હું વાકેફ હતો જ. આજે આધુનિક સુવિધાથી સજ્જ ડિઝીટલ વર્ગખંડો સાથેના શાળા ભવનો ધમધમી રહ્યાં છે. મારૂં સ્વપ્ન એક એવી શાળા સ્થાપવાનો હતો કે, જયાં એક એવા ગુણવત્તાસભર નાગરિકનું ઘડતર થઈ શકે, જે પોતાની આજીવિકા મેળવવા તો સક્ષમ બને જ. પરંતુ સાથે સાથે તે પોતાના પરિવાર, સમાજ અને રાષ્ટ્રને ઉપયોગી નાગરિક બને. આજના સ્થાપનાના ૧૯ વર્ષો પછી સર્વોદય શાળા 'સર્વોદય એજ્યુકેશનલ નેટવર્ક'ના રૂપમાં એક વિશાળ 'વટવૃક્ષ'માં પરિણમી છે. આજે સર્વોદય શાળાઓમાં વિદ્યાર્થીઓને માતૃભાષા સાથે શ્રેષ્ઠ અંગ્રેજી અભિગમ સાથે શિક્ષણ અપાય છે. મારૂં એ પણ સ્વપ્ન હતું કે, જ્યાં વિદ્યાર્થી ભાર વિના ભણતર મેળવી શકે. તે પૂર્ણ થતું દેખાઈ રહ્યું છે.'

'મારો વિદ્યાર્થી કુટુંબ, સમાજ અને રાષ્ટ્રને ઉપયોગી બની ગૌરવ અપાવે'

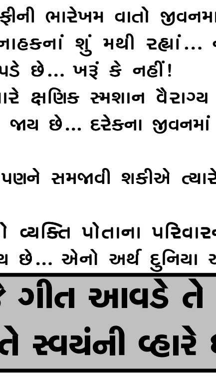

પ્રકૃતિના ચાહક ભરતભાઈ કુદરતના ખોળે ખૂબ રખડયાં છે, ફર્યા છે. પ્રાકૃતિક સૌંદર્ય ધરાવતા સ્થળે તેઓએ નદી, નાળા, પર્વતો, દરિયો અને અફાટ કુદરતના નજરાણાને મન ભરીને માણ્યો છે. પાણી, ગીર ગાય, ગાય આધારીત કૃષિનું કાર્ય કરતી જળક્રાંતિ ટ્રસ્ટ સંસ્થામાં તેઓ સેવક તરીકે જોડાયાં છે.

તેઓના સ્મરણ સામે યાદગાર અકસ્માતો કહેવાતા ધર્મગુરૂ સાથે ચર્ચા દરમ્યાન શ્રદ્ધા - અંધશ્રદ્ધા માટે ભયંકર અકસ્માત તાજો છે અને તેથી જ જગતની વિશાળ સૃષ્ટિનું નિર્માણ કરનાર શક્તિને હું શ્રદ્ધાથી નમું છું. અશિક્ષિત માણસોને છેતરવાની વાત ધાર્મિક વેડાં, અંધશ્રદ્ધા, શોષણ આ બધી વાતોથી તેમને નફરત હતી. આમાંથી બહાર કેમ આવવું તે પ્રશ્નોની ગડમથલ હંમેશા મારી અંદર ચાલ્યા જ કરતી. શિક્ષિત થવું છે. એટલો ખ્યાલ તો નિંશ્ચિત થયેલો. પણ આગળ કંઈ સમજી કે વિચારી નહોતો શકતો.

આજ સમયે કોણ જાણે કેમ સ્વામી સચ્ચિદાનંદ અને ગુણવંત શાહના પુસ્તકો તેમના હાથે ચડ્યાં. પુસ્તકો રસ લઈ વાંચવાનું શરૂ કર્યું. અધ્યયન કરવાથી ખોટી માન્યતાઓના વિરોધ માટેના તેમના વિચારોને ખૂબ જ દઢ પોષણ મળ્યું. ભરતભાઈ વધારે આત્મવિશ્વાસથી જીવવા લાગ્યાં. તેમની શાળાઓમાં અભ્યાસ કરતાં વિદ્યાર્થીઓને પણ અંધશ્રદ્ધાથી દૂર રાખી મૂલ્યલક્ષી શિક્ષણ અપાય તેવી વ્યવસ્થા કરી છે અને નિત્ય પ્રવૃત્તિઓ અને સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો દ્વારા મૂલ્યલક્ષી શિક્ષણ પૂરૂં પડાય છે.

આર્થિક રીતે ગરીબ દિકરીને પાયલૉટ થવાની ઉત્કંઠા હતી. ત્યારે તેઓએ તેમના ગૃપ દ્વારા આર્થિક રીતે તે દિકરીને મદદ કરી હતી.

ઘણીવાર ગામના પાળિયા પૂજવાને બદલે બીજાના ગામના પાળિયા પૂજવાએ કયાંનો ન્યાય? પરંતુ આ વૃત્તિ ભરતભાઈમાં નથી. તેઓએ તેમના ગામ ગઢાળી પ્રત્યે અપાર સ્નેહ છે. મૂક સેવક બની તેમણે ગામની શાળાનું સમારકામ કરાવ્યું છે. ગામના લોકોના શ્રમથી અને ફંડથી ગામની નદી ઉપર ચેક ડેમો બનાવ્યા છે. કપડાં ધોવા તથા ન્હાવા માટે એક ઘાટ, પંખીઓ માટે ચબુતરો, ઢોરને પાણી પીવા માટે એવેડો બનાવડાવ્યો છે. ગામને વધુ હરિયાળું બનાવવા વૃક્ષો વાવ્યાં છે. સમાજ સંપીને ખભે ખભા મિલાવીને કામ કરે એવી લાગણીને વહેતી કરે છે. પોતે ઘસાઈને બીજાને ઊજળા કરી બતાવવામાં ભરતભાઈને આનંદ અને સંતોષ થાય છે.

જરૂર પડે ત્યાં દાનની સાથે ધ્યાની સરવાણઈ વહાવતા ભરતભાઈ ગાજીપરા ગરવા ગીરના ગઢાળી ગામે તા. ૨૯-૧૦- ૧૯૭૫ના જન્મ્યા. પિતા મોહનભાઈ અને માતા શાંતાબેનની અમૂલ્ય પાઠશાળામાંથી સંસ્કાર સિંચન પામેલા. તેઓ ગણિત વિષયમાં એમ.એસ.સી. થયા અને બી.ઍડ.ની ઉપાધિ મેળવી છે.

ભર્યા વ્યક્તિત્વના આ માલિક રાજકોટમાં પોતાના સ્વપ્નની સર્વોદય સ્કુલમાં ચેરમેન પદ શોભાવી, શિક્ષણ સરિતાને વહાવી રહ્યાં છે. રથના બંને પૈડા સરખાં હોય તો જ રથ બરાબર ચાલે. ભરતભાઈએ તા. ૮-૫-૧૯૯૦ના રોજ ગિરના ઘાવા ગામના વતની એવા સુશ્રી ગીતાબેન સાથે સંસાર જોડ્યો. ગીતાબહેન બી.એ.ની ઉપાધિ મેળવી શિક્ષિત છે. ભરતભાઈના સસરા કરશનભાઈ ડૉકટર છે. તેમના વાંચનના શોખને કારણે ગીતાબહેનમાં આ વારસો ઉતર્યો છે. તેમજ સાગઈ-સંબંધ સમયે ભરતભાઈના સસરાએ પ્રથમ ભેટ તરીકે પચ્ચીસ પુસ્તકો આપ્યા હતાં અને પતિ ભરતભાઈની શિક્ષણ સેવાયાત્રામાં સહપ્રવાસી તરીકે સહાયભૂત થાય છે. ગીતાબહેન માત્ર ઘર જ નહીં, પરંતુ સમગ્ર શાળાઓની પ્રબંધન વ્યવસ્થા જૂએ છે અને સાથે સાથે સામાજિક કાર્યોને પણ સંપૂર્ણ ન્યાય આપે છે. બે સંતાનોના આ મા-બાપ સંતાનોની પ્રગતિમાં હંમેશા સકારાત્મક વલણ અપનાવે છે અને એ પણ શિસ્તબદ્ધ રીતે.

સર્વોદય એજ્યુકેશનલ નેટવર્ક કે. જી. થી પી.જી. સુધીનું શિક્ષણ આપતી પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થા છે. જે રાજકોટમાં ગોંડલ રોડ ઉપર આવેલ પી.ડી.એમ. કોલેજ કેમ્પસમાં છે. શાળાની સ્થાપના આજથી ૧૯ વર્ષ પૂર્વે સન ૧૯૯૫-૯૬માં સ્વપ્નદ્રષ્ટા શિક્ષક એના ભરતભાઈ એમ. ગાજીપરા દ્વારા થઈ હતી. આજે ૧૯ વર્ષ પછી સર્વોદય શાળા સર્વોદય એજ્યુકેશનલ નેટવર્ક જેવા વિશાળ વટવૃક્ષમાં પરિણમી છે. વિદ્યાર્થીઓ માટે તેમના વર્ગ અને ઉંમરને લક્ષ્યમાં રાખીને શૈક્ષણિક કાર્યો ઘડી સોફટવેર દ્વારા શિક્ષણ આપવા જેવી સવલતો સાથેની વ્યવસ્થાઓ ઊભી કરવામાં આવી છે. અહીંયા ગુજરાત બોર્ડ, ગાંધીનગર અને સી.બી.એસ.ઈ. (સેન્ટ્રલ બોર્ડ-દિલ્હી) એમ બંને બોર્ડનું શિક્ષણ અપાય છે. કે.જી.માં અભ્યાસ કરતાં બાળકો શાળાભિમુખ થાય, તે માટેની મનોરંજક અભ્યાસ પદ્ધતિઓ અપનાવાયી છે.

(અનુસંધાન પાના નં. ૬ પર)

સુખની ઇર્ષ્યા કરવાવાળા ભલે મળે પરંતુ દુઃખની મજા લેવાવાળા તો કદાપિ ન મળજો...

વિચાર યાત્રા
- જય ઓઝા

હંસા જોર સે જબ, તબ દુનિયાં
બોલી - ઇસકા પેટ ભરા હૈ...
ઔર ફૂટ કર રોયા જબ,
તબ બોલી નાટક હૈ નખરા હૈ
જબ ગુમસુમ રહ ગયા, લગાઇ
તબ ઉસને તોહમત ઘમંડ કી
કભી નહીં વહ સમઝી ઇસકે
ભીંતર કીતના દર્દ ભરા હૈ
દોસ્ત કઠિન હૈ યહાં કીસી કો ભી
અપની પીડા સમજાના
દર્દ ઉઠે તો, સૂને પથ પર
પાંવ બઢાના, ચલતે જાના...
- સર્વેશ્વરદયાલ સકસેના

આ દુનિયામાં ગધેડાનું ઘેટું અને ઘેટાનું ગધેડું કરનાર એક કહેતા હજાર મળે છે... સંબંધ તો ઝાંઝવા છે, કોઇનો સાથ જીવનભર નથી રહેતો... એકલા જવાના સાથી વિના સંગી વિના... આવી બધી ફિલોસોફીની ભારેખમ વાતો જીવનમાં ઘણીવાર મમળાવવી પડે છે, કોઇ કોઇનું નથી રે... નાહકનાં શું મથી રહ્યાં... ના ભજન લલકારતાં રહેવામાં પણ એક અજબ લિજ્જત પડે છે... ખરૂં કે નહીં!

વાસ્તવમાં કોઇ સ્વજનના મૃત્યુ પછી જયારે ક્ષણિક સ્મશાન વૈરાગ્ય આવે છે, ત્યારે બધા જ તત્ત્વદર્શનનું જ્ઞાન અચાનક લાધી જાય છે... દરેકના જીવનમાં કયારેકને કયારેક તો આ પળ આવતી જ હોય છે...

આપણી અપેક્ષાઓ, ભાવનાઓ જયારે આપણને સમજાવી શકીએ ત્યારે જે હૃદય ડુમાય છે, તે અકથનીય છે...

અંદરની સાવ તૂટીને કૂચ્ચો વળી ગયેલો વ્યક્તિ પોતાના પરિવારની ખાતર સ્વસ્થ રહેવાનો અને હસવાનો ડોળ કરતો હોય છે... એનો અર્થ દુનિયા એવો કાઢી લે છે કે, સ્વજન જવાની કોઇ પીડા તેને નથી... જોર-જોરથી હસનાર વ્યક્તિ એટલી જ જબરજસ્તીથી પોતાની આંખની રતાશ છુપાવવાનો યત્ન કરતો હોય છે, તે સમજવાની ફુરસદ દુનિયાને નથી...

તને જે ગીત આવડે તે ગા
તું એ રીતે સ્વયંની વ્હારે ધા...

કોઇ ગણતરી આપણા ઝખ્મોની કયાં કરે?
છાતી પર ટિંગાડો ખિતાબો તો એ ગણે...
- રમેશ પારેખ

આપણી માલીયા આપણા અંતરમાં જે ખાલીપો છે, જે વેદના છે તે ઉલેચવાની તેને જાણકારી મથામણ કયાં કોઇ કરે છે? હા! જો મહેકમ-ઇલકાબ મળે તો નજરે ચડીએ છીએ...

તો વળી આશ્વાસન મેળવવાની આશમાં, સહાનુભૂતિનું ઝરણ શોધતા આપણે કોઇ ખભાને આપણા હિતેચ્છુનો ખભો ગણીને દુઃખ ઠાલવીએ છીએ, ત્યારે પણ ચેતના જેવું છે... આપણા દુઃખને આપણા રૂદનને 'પલપલિયા પાડનારા' ક્ષણવામાં પણ આ જ લોકો હોય છે...

સુખની ઇર્ષ્યા કરવાવાળા ભલે મળે પરંતુ દુઃખની મજા લેવાવાળા તો કદાપિ ન મળજો...

જેને પોતાના સમજીને હૃદયની વ્યથા ઠાલવી હોય તે જ કાલમૂખા મૂર્ખાઓ વેવલો અને વેદિયો, રોતલિયો જેવા વિશેષણોથી આપણને પીઠ પાછળ નવાજે છે...

સુખને વહેંચવા માટે કોઇ કંપની ન મળે તો ચાલે પરંતુ દુઃખ-પીડા શેર કરવા માટે તો કોઇ હમદર્દ હોવું જ જોઇએ... પણ આવી કંપની જ ઘણીવાર વેદનાના ખેતર પર કટાક્ષ અને હાસ્યના ચાસ પાડતી જોવા મળે છે...

(અનુસંધાન પાના નં. ૬ પર)

આજના દિવસનો મહિમા
- ભાનુપ્રસાદ એસ. દવે

પમી ફેબ્રુઆરી

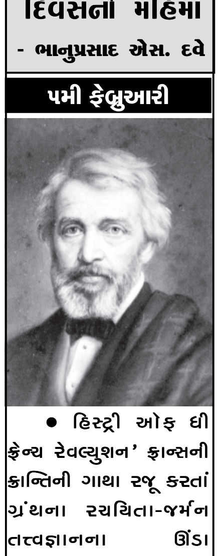

- હિસ્ટ્રી ઓફ ધી ફ્રેન્ચ રેવલ્યુશન' ફ્રાન્સની ક્રાન્તિની ગાથા રજૂ કરતાં ગ્રંથના રચયિતા-જર્મન તત્ત્વજ્ઞાનના ઊંડા અભ્યાસી ઇતિહાસકાર થોમસ કાર્લાઇલની પુણ્યતિથિ ૫-૨-૧૮૮૧.

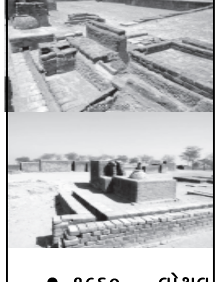

- ૧૯૬૦ - લોથલ ખાતે ૪૫૦૦ વર્ષ જૂનું બંદરનું બારૂં મળી આવ્યું.
- ૧૮૮૧ - હિન્દમાં અંગ્રેજ રાજનો પાયો નાખનારા રોબર્ટ કલાઇવનું અવસાન.
- ૧૯૨૭ - સંગીતજ્ઞ ઇનાયત ખાનનું અવસાન.
- ૧૭૮૮ - વિશ્વમાં સૌપ્રથમ પોલીસદળની રચના કરનારા અંગ્રેજ રોબર્ટ પીલનો જન્મ.